

Laihian kunta

Arviointikertomus vuodelta 2022

tarkastuslautakunta 08.06.2023

Kunnanvaltuustolle

1. Tarkastuslautakunnan tehtävä, kokoonpano ja työskentely

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta. Jos kunnan taseessa on katumatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyttä. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Tehtävän suorittamiseksi tarkastuslautakunta on perehtynyt valtuuston asettamiin tavoitteisiin ja kunnanhallituksen toimintakertomuksessa esittämiin tavoitteiden toteutumista koskevaan raportointiin. Arviointi perustuu kunnanhallituksen toimintakertomustietoihin, tarkastuslautakunnan haastatteluissa saatuihin tietoihin ja havaintoihin, asiakirjoihin sekä tilintarkastajan raporttiin. Tarkastuslautakunnan arviointi on jälkikäteisarviointia. Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset raportoidaan valtuustolle vuosittain annettavassa arviointikertomuksessa. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöskokouksen yhteydessä.

Laihian kunnanvaltuusto on valinnut toimikaudeksi 2021–2025 tarkastuslautakunnan, jonka kokoonpano on tilikauden 2022 arvioinnin osalta ollut seuraava. Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 13.3.2023 § 5 myöntänyt eron Arto Tuomistolle ja valinnut tarkastuslautakunnan jäseneksi Kaija Visurin jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Jäsen	Varajäsen
Heikki Mäkinen, puheenjohtaja	Kimmo Rahnasto
Lea Ranne, varapuheenjohtaja	Aino Tuomela
Asko Koivisto	Timo Riiki
Vuokko Rintala	Marja-Liisa Harri
Arto Tuomisto 03.05.2023 asti	Miika Pohjola
Kaija Visuri 03.05.2023 alkaen	Miika Pohjola

Kunnan tilintarkastajana on tilikaudella 2022 toiminut tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab, vastuunalaisena tilintarkastajana JHT, KHT Elina Pesonen. Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtäviä on tilikauden 2022 tarkastuksesta hoitanut kokouksissa syksyn osalta Marju Erkkilä ja kevään osalta Johanna Raunio.

Arviointia varten lautakunta on hyväksynyt toimikaudekseen arviointisuunnitelman painopistealueineen sekä tarkemman työohjelman kutakin vuotta varten. Vuonna 2022 painopistealueena ovat olleet hyvinvointi- ja tekninen lautakunta sekä henkilöstö ja työhyvinvointi.

Tarkastuslautakunta on pitänyt 11 kokousta tilikauden 2022 arviointiin liittyen. Tilintarkastaja on osallistunut kahteen kokoukseen.

2. Edellisen arviointikertomuksen havaintojen johdosta tehtyjen toimenpiteiden arviointi

Kunnanhallitus on käsitellyt kokouksessaan 19.9.2022 § 176 kommentit ja toimenpiteet arviointikertomuksen 2021 huomioista. Tarkastuslautakunta toteaa, että arviointikertomuksessa 2021 esitettyihin havaintoihin on kiinnitetty huomiota.

3. Viranhaltijoiden kuuleminen

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut työohjelmansa mukaisesti seuraavia viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä:

- kunnanjohtaja Juha Rikala
- talousjohtaja Jukka Girén
- sivistysjohtaja Markku Laukkonen
- tekninen johtaja Jari Mansikka-Aho
- teknisen lautakunnan puheenjohtaja Juhana Hilmola
- hyvinvointilautakunnan varapuheenjohtaja Olli Raatikainen
- sivistyslautakunnan puheenjohtaja Erkki Aro
- toimitusjohtaja Arto Sjöblom
- hallinto- ja henkilöstöjohtaja Kaija Metsänranta

4. Talouden arviointi ja toteutuminen

Maailmanlaajuinen koronaepidemia vaikutti kunnan toimintaan edelleen alkuvuonna 2022. Tämä näyttäytyi erityisesti henkilöstön sijaistarpeen lisääntymisenä sairaslomien myötä. Henkilöstömenot kasvoivat palkankorotusten, pandemian sekä virkaehtosopimusten mukaisten takautuvien palkkakustannusten myötä voimakkaasti. Tämän lisäksi Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymä ei kyennyt talousarvion mukaiseen kustannuskehitykseen vaan kustannusten nousu lähenteli kymmentä prosenttia. Pääosin tämän kehityksen myötä kunnan toimintakate nousi noin seitsemän prosenttia. Kunnan talous pysyi kuitenkin tasapainossa verokertymän ennakoitua paremman kehityksen myötä. Tähän vaikuttivat pääasiassa erittäin hyvä työllisyystilanne sekä yritysten positiivinen vire.

Kunnan alkuperäinen talousarvio vuodelle 2022 oli 667 tuhatta euroa ylijäämäinen. Talousarviolisäysten osuus oli yhteensä noin 1 milj. euroa ja tarkistettu talousarvio kääntyi 376 tuhatta euroa alijäämäiseksi. Tilikauden tulos oli 103 tuhatta euroa ylijäämäinen. Vuoden 2022 ylijäämäisen tuloksen mahdollisti verotulojen ja valtionosuuksien ennakoitua parempi toteutuma. Menopuolella merkittävimmät ylitykset kohdistuivat sote-menoihin.

Toimintatuotot laskivat edelliseen vuoteen verrattuna noin 16,9 %, ollen 4,7 tuhatta euroa. Merkittävin syy oli se, että toimintatuotoissa oli vuonna 2021 mukana noin 870 tuhannen euron koronakorvaukset. Alkuperäisessä talousarviossa toimintatuotot oli arvioitu noin 3,6 milj. euroa. Vuonna 2022 koronakorvaukset maksettiin hyvinvointialueen kuntayhtymälle, joka puolestaan hyvitti ne kunnille maksuosuuksia pienentäen.

Toimintakulut kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 4,7 %, ollen 56,5 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa toimintakulut olivat 53,3 milj. euroa. Pääosin kasvu johtui sote-menoista.

Henkilöstömenoja kasvattivat palkankorotukset, koronasta aiheutuneet sijaisten tarve sekä takautuvasti maksetut henkilökohtaiset palkanosat.

Tilikauden verotuotot kehittyivät myönteisesti. Kunnallisverotuotot kasvoivat noin 1,8 milj. euroa edelliseen vuoteen, ollen 34,6 milj. euroa. Alkuperäisessä talousarviossa verotuloja arvioitiin tulevan yhteensä noin 33,7 milj. euroa. Valtionosuuksia kertyi kaikkiaan lähes 19,5 milj. euroa, kasvua edelliseen vuoteen noin 334 tuhatta euroa. Alkuperäisessä talousarviossa valtionosuuksien määräksi arvioitiin 19,0 milj. euroa.

Kunnan toimintakate nousi noin 7,2 %. Vuosikate oli 2,3 milj. euroa. Poistot olivat 2,2 milj. euroa ja nettoinvestoinnit 2,3 milj. euroa.

Johtopäätös:

Lautakunta näkee positiivisena työttömyyden vähentymisen, mutta on huolissaan asukasmäärän vähenemisestä.

Tarkastuslautakuntaa kiinnittää huomiota, että toimintakate on noussut 7,2 %. Lautakunta on harmissaan hyvinvointialueelta tulleeseen suureen laskuun loppuvuonna, joka vaikutti merkittävästi toimintakatteen nousuun.

Talousarviolitys 1 992 tuhatta euroa johtui Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän ennakoimattomasta loppulaskusta. Lautakunta korostaa, että talousarviomuutokset hyväksyttäisiin kunnanvaltuustossa ennen tilinpäätöksen ja vastuuvapauden käsittelyä.

Talouden tasapainoisuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Laihian kunnan alijäämän kattamisvelvoite vuoden 2021 tilikauden aikana onnistui. Kumulatiivinen ylijäämä kasvoi hieman vuonna 2022 ja tilinpäätöksessä ylijäämää on tilikauden tulos laskettuna mukaan 1,7 milj. euroa.

Tunnuslukujen tarkastelu Laihian kunnan tietojen perusteella.

Kunta	2022	2021	2020	2019
Vuosikate (1000 €)	2 269	3 640	4 039	1 133
Vuosikate €/asukas	290	460	505	141,4
Tilikauden tulos (1000 €)	103	2 137	1 966	32
Omavaraisuusaste %	36,1	36,4	32,6	28,5
Suhteellinen velkaantuneisuus %	57,8	57,8	63,3	74,2
Vuosikate/poistot %	105	168	195	55,4
Kassan riittävyys, pv	13,5	13	8	3
Lainat €/asukas	3473	3 481	3 734	4 064

Lainakanta (1000 €)	27 145	27 555	29 865	32 575
Kunnan asukasmäärä	7816	7916	7999	8016

Kaavio 1. kunnan talouden tasapainoisuutta kuvaavat luvut

Vuosikate kertoo sen tuloahoituksen, joka juoksevien menojen maksamisen jälkeen jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Perusoletus on, että tuloahoitus on riittävä, jos vuosikate on vähintään käyttöomaisuuden poistojen suuruinen.

Omavaraisuusaste kuvaa kunnan vakavaraisuutta ja kykyä selviytyä pitkän aikavälin sitoumuksista. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. Alle 50 %:n omavaraisuusaste kunnalla kertoo suuresta velkarasitteesta ja heikosta omavaraisuudesta.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka suuri osa tuloista tarvitaan vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi kyseinen tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selvittää velan takaisinmaksusta tuloahoituksella.

Tunnuslukujen tarkastelu kuntakonsernin tietojen perusteella.

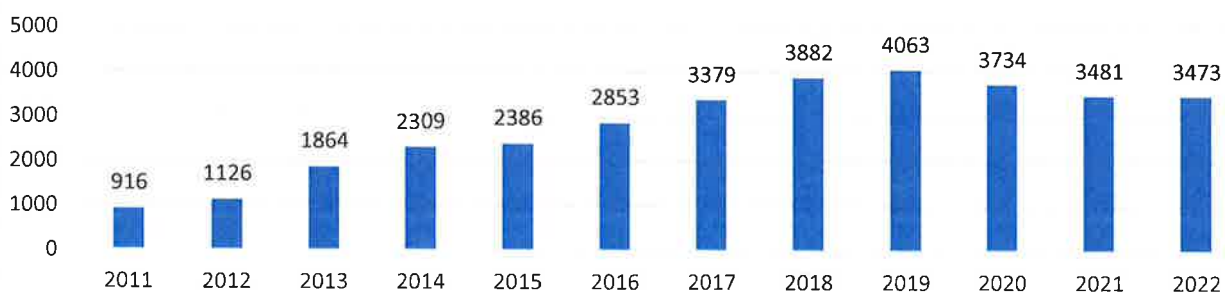
Konserni	2022	2021	2020	2019
Vuosikate (1000 €)	3 474	5 048	5 609	2 486
Vuosikate €/asukas	444,5	637,7	701,2	310,1
Tilikauden tulos (1000 €)	68	1 272	2 201	-703
Omavaraisuusaste %	26,4	27,7	27,4	24,6
Suhteellinen velkaantuneisuus %	61,4	73,1	73,2	81,6
Vuosikate/poistot %	103,6	133,3	165,4	78,0
Kassan riittävyys pv	22	20	20	22
Lainat €/asukas	5449	5 404	5 173	5 385
Lainakanta	48 300	44 105	42 860	44 784
Lainanhoitokate	0,74	0,74	1,62	0,75
Kunnan asukasmäärä	7 816	7 916	7 999	8 016

Kaavio 2. kuntakonsernin talouden tasapainoisuutta kuvaavat luvut

Kunnan lainamäärän kehitys

Kunnan lainamäärä vuoden 2022 lopussa oli 27 milj. euroa eli noin 3 473 euroa asukasta kohden, kun se vuotta aiemmin oli 3 481 euroa. Vuoden aikana ei nostettu uutta talousarviolainaa.

Kunnan lainamäärän kehitys vuosina 2011–2022 (eur/asukas)

Johtopäätös:

Lautakunta nostaa esille omavaraisuusasteen tunnusluvun sekä kunnan, että konsernin osalta. Omavaraisuusaste on alle 50 %, joten tunnusluku kertoo suuresta velkarasitteesta ja heikosta omavaraisuudesta. Lautakunta kiinnittää edelleen huomiota omavaraisuusasteen parantamiseen.

Lainamäärän kehitys euroa / asukas on kunnan osalta laskeva, kun taas konsernin osalta kyseinen tunnusluku on kasvava. Kunnan lainamäärä on kohtuullinen verrattuna muihin lähikuntiin, mutta konsernin lainamäärä on ollut kasvava. Lautakunta kiittää hyvästä taloudenhoidosta, mutta kiinnittää huomiota konsernin olevan osa kuntataloutta.

5. Laihian kunnan strategia

Kuntastrategia määrittää kunnan ohjaamisen. Kuntastrategia otetaan huomioon talousarvion ja -suunnitelman laadinnassa. Laihian kunnanvaltuusto on kokouksessaan 26.3.2018 hyväksynyt kuntastrategian vuosiksi 2018–2022. Kuntastrategian mukaiset painopisteet ovat:

- **Komiasti nuuka:** Laihian markka on päivittynyt euroaikaan, mutta sisin on säilynyt: Laihialla osataan tehdä asiat taloudellisesti ja tehokkaasti;
- **Hyvinvoiva:** Toimivat peruspalvelut ja vapaa-ajanviettopaikat sekä kattavat harrastusmahdollisuudet rakentavat hyvinvoinnin perustan;
- **Viihtyisä:** Kunta kahden maakunnan rajalla on lähellä kaikkea, silti rauhallinen, puhdas ja turvallinen;
- **Pieni ja ketterä:** Asiat hoituvat nopeasti ja asiakaslähtöisesti, oli sitten kysymyksessä tontti-asiat, päivähoitopaikan järjestäminen tai mikä tahansa kuntalaista, yritystä tai yhteisöä askarruttava asia: Kunnantalon ovet ovat avoinna!
- **Yhteisöllinen:** Laihialla kökkähenki elää ja voi hyvin – niin kunnan, kuntalaisten kuin yhteisöjenkin toiminnassa.

Kuntastrategia rakentuu kolmeen eri tavoitteeseen, joita ovat kuntalaisten hyvinvointi, kunnan vetovoimaisuus ja talouden tasapaino, sekä neljään asiakasarvoon, joita ovat turvallinen arki, toimiva palveluverkko ja ympäristö, keskusteleva kunta ja tilaa toimia ja hengittää.

Valtuustotason kuntastrategian pohjalta lautakuntatason on tullut muodostaa oma tavoiteasettelunsa ja mittaristonsa siten, että talousarvioon kirjatuihin tavoitteisiin näkyy selkeästi yhteys kunnan strategiaan, tavoitteisiin ja arvoihin. Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 3.10.2022 uuden Laihian kuntastrategian vuosille 2023–2026.

Johtopäätös:

Tarkastuslautakunta arvioi, että strategian painopisteitä ovat toteutuneet viime vuosina. Hyväksi todetut asiat vanhasta strategiasta on huomioitu uudessa strategiassa.

Lautakunta odottaa mielenkiinnolla, miten uuden strategian tavoitteet käytännössä toteutuvat ja kiinnittää huomiota kuntastrategian ajantasaisuuden varmistamiseen vähintään kerran valtuustokauden aikana.

6. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

6.1 Kunnanhallitus ja keskushallinto

Kunnanhallituksen tavoitteet tilikaudella 2022:

Tavoite	Toteutuminen
hallinto- ja henkilöstöosaamisen vahvistaminen hallintokunnissa	Osittain toteutunut
kunnan talouden tasapainon säilyttäminen	Toteutunut
markkinointistrategian osoittamien toimien aloittaminen	Toteutunut
osallisuuden toimintarakenteet kuntatasolla	Toteutumisesta ei havaintoa
osallistuminen maakunnan vaikuttamistoimielinten ja asiakasraatien toimintaan	Toteutunut
hyvinvoinnin säännöllinen seuranta	Osittain toteutunut; vaikuttamiselimet kunnassa ja alueella toimii.
sisäisen valvonnan kehittäminen ja sen vahvistaminen	Toteutunut

Keskushallinnon tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
sote-muutoksen keskeneräisten toimien loppuunsaattaminen ja muutoksen jälkeisen toiminnan kehittäminen	Osittain toteutunut; kunnan ja hyvinvointikuntayhtymän kanssa päällekkäisiä tehtäviä.
keskeisten tukipalvelusovellusten ja -toimintojen tehostaminen	Osittain toteutunut
ict-toiminnan kehittäminen edelleen	Toteutunut

Johtopäätös:

Kunnan ja hyvinvointikuntayhtymän toimintojen eriyttäminen mennyt lautakunnan mielestä kohutuullisesti, mutta palvelujen järjestämisen ja tiedottamisen kannalta haasteellista. Lautakunta kiittää kunnanhallituksen toimia asian eteenpäin viemiseksi esimerkiksi palautekirje 10.10.2022 hyvinvointikuntayhtymän hallitukselle. Toimet ovat olleet hyviä ja tarpeellisia.

Kunnanhallituksen osalta talousarvion taloudelliset tavoitteet toteutuneet.

Lautakunta toivoo, että tavoitteiden ja mittareiden määritykset ja toteutumisen seuranta olisivat konkreettisempaa. Tavoitteiden tulisi olla selkeästi mitattavissa ja toteutumisen tulkinnan helppoa.

6.2 Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakuntaan kuuluvat tehtäväalueet ovat: terveyttä ja hyvinvointia tukevat palvelut (Pohjanmaan Hyvinvointikuntayhtymä), kirjasto- ja kulttuuritoimi, liikuntatoimi ja nuorisotoimi.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
edistetään erityisesti nuorten aikuisten lukutaitoa	Toteutunut
kehitetään senioreiden kirjastopalveluja	Toteutunut
vakiinnutetaan automaattien ja omatoimiajan käyttö	Toteutunut
osallistutaan Eepos-kirjastojen yhteishankkeisiin	Toteutunut
uudistetaan kulttuuriavustusten myöntämisperusteet ja hakuajat	Toteutumisesta ei havaintoa
järjestetään Nuukuuren viikon lisäksi 3–4 matalan kynnyksen kulttuuritapahtumaa	Toteutunut
realisoidaan kirjastoauto vuoden 2022 aikana	Toteutunut

Liikuntatoimen tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
liikuntapoliittinen ohjelma	Osittain toteutunut; valmistelussa
monialainen hyte-yhteistyö	Toteutumisesta ei havaintoa
kuntalaisten elintapaohjaus	Toteutumisesta ei havaintoa

Nuorisotoimen tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
nuorten osallisuus	Toteutunut
monialainen verkostotyö	Toteutunut
ohjaamo-toimintamalli	Osittain toteutunut
nuorten vapaa-ajan kokoontumismahdollisuuksien parantaminen	Toteutunut

Johtopäätös:

Lautakunta huomioi, että terveyttä ja hyvinvointia tukevilta palveluilta puuttuivat toiminnalliset tavoitteet ja toimenpiteet. Lautakunta pitää tärkeänä, että terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi tulee olla asianmukaiset tavoitteet ja toteutumisen arviointi.

Lautakunta kiittää kirjaston kehittämistä. Lautakunta näkee positiivisena uudet tilat, omatoimikirjaston, kulttuuritoimiryhmän ja järjestetyt tapahtumat. Lautakunta kiittää, että kulttuuria on otettu erinomaisesti huomioon kunnan kehittämisessä.

Lautakunta on tyytyväinen liikuntatyöryhmän toimintaan ja kokoonpanoon. Liikuntatyöryhmässä on eri poliittisista ryhmistä edustajia ja heillä on suora yhteys mm. seuroihin. Työryhmä on väylä, jolla saadaan asukkaiden ääni kuuluviin.

Lautakunta kiinnittää huomiota, että tavoitteet olisivat sellaisia, joita pystyy konkreettisesti mittaamaan. Lautakunta pyytää selvitystä, mitä tarkoitetaan tavoitteella "kuntalaisten elintapaohjaus", mitä on "toimiva elintapaohjaus"? Kenelle ohjaus on suunnattu ja miten se on tarkoitus toteuttaa?

Uusi vapaa-aikapäällikkö aloittanut 1.12.2022. Perehdytys on ollut onnistunut.

Hyvinvointiraporttia ei ole tehty vuonna 2022.

Puheenjohtaja Heikki Mäkinen ei esteellisenä osallistunut hyvinvointilautakuntaa koskevaan arviointiin.

6.3 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan toiminta-ajatus on, että järjestetään varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetukseen, toisen asteen koulutukseen sekä aikuiskoulutukseen liittyviä palveluita kuntalaisille mahdollisimman laadukkaasti ja kustannustehokkaasti.

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet tilikaudelle 2022 ovat olleet mm. varhaiskasvatuspaikkojen riittävyys, tukitoimien tehostaminen, liikunnallisten elämäntapojen vakiinnuttaminen ja kiusaamisen ehkäiseminen. Lisäksi tavoitteita on kohdistunut henkilöstön tarpeeseen ja jaksamiseen. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Henkilöstön jaksaminen on ollut koetuksella ja varhaiskasvatuksessa on ollut henkilöstöpulaa. Ulkopuolisia terveydenhoitopalveluja on käytetty avuksi henkilöstön jaksamiseen.

Esipetuksen tavoitteina ovat olleet mm. lasten päivähoiton järjestäminen niin, että koulukuljetusten tarve ja kustannukset pysyvät vähäisinä, hallintomallin kehittäminen, toiminnallisten oppimismenetelmien vakiinnuttaminen sekä lasten osallisuuden ja aktiivisuuden tukeminen. Toiminalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pääosin toteutuneet. Lautakunta kiinnittää huomiota terveydenhuollon ammattilaisten saatavuuteen.

Perusopetuksen tavoitteina on ollut mm. yhteistyön käynnistäminen sekä oppilashuollon palveluiden vahvistaminen Pohjanmaan hyvinvointikuntayhtymän kanssa, TVT-strategian päivittäminen ja yhtenäiskoulun hallintomallin kehittäminen. Lisäksi tavoitteita on ollut koskien talouden tasapainottamista suhteessa tavoitteisiin ja opettajien osaamisen kehittämistä. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat osin toteutuneet. Usean tavoitteen kehittämistä jatketaan, esimerkiksi yhtenäiskoulun hallintomallin ja arvioinnin kehittäminen.

Lukion osalta opetustarjonnan kehittäminen ja yliopisto- ja korkeakoulu yhteistyön ja työelämään tutustumisen kehittäminen ovat olleet tavoitteina. Lisäksi tavoitteena on ollut hyvinvoinnin vahvistaminen ja opiskelijan tukeminen. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat pääosin. Lautakunta pitää tärkeänä, että lukio säilyy Laihialla.

Aikuiskoulutuksen tavoitteet ovat olleet monipuolisuus ja taloudellisuus. Lisäksi tavoitteena on ollut, että kurssien sisältö vastaa kysyntää. Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet. Aikuiskoulutuksen budjetti ylittyi hiukan.

Johtopäätös:

Lapsien määrä kunnassa vähenee ennusteen mukaan radikaalisti vuonna 2025. Lautakunta pyytää varautumaan muutoksiin ja pyytää selvitystä suunnitelmista.

Lautakunta kiinnittää huomiota aikuisopiston tulosten seurantaan. Tilastoinnissa Alma-opiston osalta tilastoidaan Laihia ja Isokyrö osittain yhdessä ja Kuula-opistoa ei tilastoida omana kohtanaan, vaan se sisältyy aikuiskoulutuksen tilastointiin. Lautakunta toivoo, että voisi seurata Laihian osuuk-sia opistojen käyntimäärissä ja kustannuksissa.

6.4 Tekninen lautakunta

Teknisen lautakunnan tehtäväalueet ovat tekninen toimi, tilahallinta, liikennealueet, yleiset alueet, jätehuolto, liikenneolot, pelastustoimi ja vesihuoltolaitos.

Teknisen toimen tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
tuottaa palveluja kunnan eri osastoille nopeasti ja kustannustehokkaasti	Toteutunut

Tilahallinnan tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
käyttäjillä terveelliset olosuhteet	Toteutunut
kustannusten hallinta ja energiansäästön toteutu-minen	Toteutunut
toiminnan palvelurakenteen kehittäminen käyttä-jien tarpeiden mukaisiksi	Toteutunut
alati muuttuvien säädöksiä ja määräyksiä toteu-tuminen kiinteistöissä	Toteutunut

Liikennealueiden tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
Menokasvun hillitseminen ja seuranta. Sääolosuh-teiden ennakointi teiden sorastuksille, olemassa olevan asfalttimurskan hyödyntäminen kunnan hoi-tamilla sorateilla.	Toteutunut
Jatketaan sorateiden avo-ojien perkausta sekä pal-teiden poistoa, rumpujen toimivuus ja tarvittava vaihto määrärahan puitteissa.	Toteutunut
Yksityisteiden parantamiseen haetaan lisää Epo Ely:n valtion avustamaa apurahaa.	Toteutunut
Kesä- ja talvihoidosta vastaavien urakoitsijoiden ko-koustaaminen kerran kuussa.	Toteutunut.

Yleisten alueiden tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
puistoalueiden siisti yleisilme.	Toteutunut
puustoisten virkistysalueiden hoidon järkevöittäminen solmimalla esimerkiksi sopimus asiantuntijatahon kanssa, joka voi myös toteuttaa alueiden hoitoa.	Toteutunut

Jätehuollon tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
jätehuollon taksat alle valtakunnallisen keskiarvon	Toteutunut
hyötykäyttöaseman lajittelun ohjeistuksen seuranta lokakuussa 2020 alkaessa päivityksessä	Toteutunut
jätehuollon kustannusten minimointi	Toteutunut/ toteutumisesta ei havaintoa
valmistautuminen uuteen yhteistyösopimukseen yhteistoimintavelvoitteen toteuttamiseksi	Toteutumisesta ei havaintoa
kunnan jätehuollon päivittäminen jätelainsäädännön mukaiseksi	Ei toteutunut

Liikenneolojen tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
kehittää yhteistyössä ELY-keskuksen ja alueen kuntien kanssa alueellista työmatkaliikennettä	Toteutunut
kehittää liityntäpysäköintiä ja kevyen liikenteen pysäköintiä	Toteutumisesta ei havaintoa ja mitä tarkoittaa liityntäpysäköinti?

Pelastustoimen tavoitteita tilikaudelle 2022 ei eritelty tilinpäätöksellä. Taloudellisten tavoitteiden toteuma oli 103,3 %. Pelastustoimi siirtyy hyvinvointialueen hoidettavaksi 1.1.2023.

Rakennusvalvonta- ja ympäristötoimen tavoitteet tilikaudelle 2022:

Tavoite	Toteutuminen
lupakäsittelyn uudistamisen selvitystyö	Toteutui
selvitystyö lakiuudistuksen vaikutuksesta toimintaan	Osittain toteutunut
valtateiden vaikutusalueen osayleiskaavan tarkistuksen ja laajennuksen valmistuminen	Osittain toteutunut

Johtopäätös:

Koulukiinteistöissä on viime vuosina tehty mittavia sisäilmaan liittyviä saneerauksia, joten niiden kiinteistöriskit on saatu pieneneväksi. Koulujen sisäilmatyöryhmä jatkaa toimintaansa koko valtuustokauden. Lautakunta kiittää sisäilmatyöryhmää hyvästä työstä. Sisäilmatyöryhmät ovat toimineet edelleen aktiivisesti ja tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan tilanne on parantunut.

Lautakunta kiittää kunnan toimia teiden ja siltojen kunnossapidossa. Pieniä parannuksia tehdään koko ajan, joka ennaltaehkäisee isoja remontteja. Lautakunta kiinnittää huomiota teknisen lautakunnan investointeihin, joiden kulut kokonaisuudessaan ovat jääneet hieman alle miljoonan budjetoidusta. Teknisen lautakunnan investoinnit koskevat pääasiassa teiden ja siltojen korjausta.

Lautakunta nostaa esille urheilukentän ja pesäpallokentän laajennukset. Tilintarkastuksessa havaittiin myös puutteita pesäpallokentän kilpailutuksessa ja asiakirjojen asianmukaisessa arkistoinnissa. Tarkastuslautakunta ei ole saanut arviointia varten pyytämiään asiakirjoja. Lautakunta on huolissaan toimintamallista tehtäessä isoja investointeja. Tarkastuslautakunnan tietojen mukaan investointien toteutuksessa ei ollut selkeitä vastuujakoja ja esimerkiksi pesäpallokenttä on tehty suunnitelmien vastaisesti. Lisäksi kentillä on havaittu korjaustarvetta, vaikka urakka on vasta saatu tehtyä. Lautakunta kiinnittää myös huomiota kyseisten investointien avustuksiin. Mikä tilanne on avustusten suhteen? Lautakunta pyytää selvitystä edellä mainittuihin epäkohtiin.

Lautakunta on huolissaan, kuinka suuri riski vesi- ja jätevesilaitos on kunnalle. Vuotomäärä on vähäinen ja putkirikkoja ei ole, mutta korjausvelka suuri. Lautakunta pyytää selvitystä, kuinka kunta arvioi vesilaitoksen riskiä.

Tekninen lautakunta ja rakennus- ja ympäristölautakunta yhdistyi yhdeksi lautakunnaksi 1.6.2021 alkaen. Lautakunta pyytää arviointia, miten toiminta on muodostunut uuden järjestelyn osalta. Onko muutos ollut positiivinen ja työt saatu järjesteltyä asianmukaisesti?

Lautakunta toivoo, että tavoitteiden ja mittareiden määrittäminen ja toteutumisen seuranta olisivat konkreettisempaa. Tavoitteiden tulisi olla selkeästi mitattavissa ja toteutumisen tulkinnan helppoa.

6.5 Kuntakonserni

Laihian kunnan kuntalain (410/2015) mukaiset konserniohjeet on hyväksytty kunnanvaltuuston kokouksessa 23.3.2009 § 29. Laihian kunnanvaltuusto päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista.

Vuodelle 2022 kunnanvaltuusto on asettanut tavoitteet Kiinteistö Oy Laihian Vuokrataloille, Laihian Nuuka Lämpö Oy:lle ja Porokankaan Vesi Oy:lle, mutta tavoitteiden toteutumista ei ole seurattu tilinpäätöksessä.

Johtopäätös:

Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota, että merkittävimmille tytäryhtiöille tulee asettaa toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet talousarviossa ja tavoitteiden toteutumista tulee seurata sekä raportoida tilinpäätöksessä.

Lisäksi lautakunta näkee tärkeänä konserniohjeen ajantasaisena pitämisen.

7. Henkilöstö

Henkilöstön lukumäärä laski vuoden 2022 aikana. Vakituisten henkilöstön lukumäärä tilikauden lopussa oli 368, kun taas viime vuonna 433. Henkilökunnan lukumäärän lasku johtuu sotehenkilöiden siirtymisestä hyvinvointialueelle.

Taulukossa 1 on ilmoitettu henkilöstömäärä vuoden viimeisen päivän tilanteen mukaan. Kunnassa työkentelevien määrä vaihtelee vuoden aikana.

Taulukko 1. Kunnan vakinainen ja määräaikainen henkilöstö 31.12.2022 ja 31.12.2021.

Palvelussuhteet	Yhteensä 31.12.2022	Yhteensä 31.12.2021
Vakinaiset	273	316
Määräaikaiset	95	72
Yhteensä	368	433

Vakinaisista palvelusuhteissa olevista virkasuhteisia oli 96. Virkasuhteisten osuus vakinaisesta henkilöstöstä on 35 prosenttia.

Kunnan koko henkilöstön terveysperusteisia poissaolopäiviä oli yhteensä 4 630 kalenteripäivää. Terveysperusteiset poissaolopäivät vähenivät 859 päivää edelliseen vuoteen verrattuna, ollen 5 459 päivää vuonna 2021. Terveysperusteiset poissaolot taas nousivat edelliseen vuoteen verrattuna. Terveysperusteisia poissaoloja oli 13,8 päivää / työntekijä vuonna 2022, kun taas vuonna 2021 poissaoloja oli 11,9 päivää / työntekijä.

Laihian kunta vaihtoi työterveyshuollon palveluntuottajan 1.1.2019. Palveluntoimittaja on Pihlajalinna Terveys Oy. Sopimus kattaa laajasti sekä ennaltaehkäisevän terveydenhuollon että sairauden hoidon. Vuoden aikana uuden palveluntuottajan kanssa käytiin useita yhteistyöneuvotteluja, joissa kehitettiin yhteistyötä ja palvelun laatua.

Johtopäätös:

Koronatilanteesta huolimatta terveysperusteiset poissaolopäivät ovat vähentyneet, kun taas terveysperusteiset poissaolot ovat nousseet vuonna 2022. Palaute työterveyshuollon palveluista on ollut myönteistä. Työkyvyn tuen ja työpaikkatoiminnan suoritteet ovat lisääntyneet merkittävästi edellisvuodesta. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen työterveyshuollon ja työhyvinvoinnin kehittämiseen. Palvelujen saatavuus on parantunut.

Hallinnossa on tiukat resurssit ja pieni organisaatio, joka aiheuttaa henkilöstöriskin. Lautakunta on erityisen huolissaan henkilöstön riittävästä osaamisesta ja jaksamisesta. Lautakunta pyytää selvitystä, miten pitkien poissaolojen aikana turvataan töiden jatkuminen.

Lautakunta kiinnitti huomiota henkilöstökertomuksen kokonaisuuteen. Henkilöstökertomuksessa mainittiin henkilöstön aikaansaamiskyky ja lautakunta odottaa mielenkiinnolla tuloksia kyseisestä aiheesta. Uuden palkka- ja HR järjestelmän hankkimisen kautta henkilöstöä koskevaa raportointia pystytään parantamaan.

8. Yhteenveto

Laihian kunta on selviytynyt hyvin haasteista, vaikka ulko- ja turvallisuuspolittiset muutokset heijastuvat koko yhteiskuntaan ja myös kuntasektorille. Toiminnan ja talouden suunnittelussa varautuminen, turvallisuus ja riskienhallinta korostuvat. Myös sisäisen valvonnan ja toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin merkitys korostuu. Lautakunta kiittää kunnan hyvästä kehittämisestä; monia pöydällä olleita asioita on viety eteenpäin, muun muassa uusi strategia on hyväksytty.

Lautakunta toivoo kaikkien toimialojen osalta, että tavoitteiden ja mittareiden määritykset ja toteutumisen seuranta olisivat konkreettisempaa. Tavoitteiden tulisi olla selkeästi mitattavissa ja toteutumisen tulkinnan helppoa. Lisäksi lautakunta suosittelee hyväksymään talousarviomuutokset talousarviovuonna tai heti seuraavan vuoden alusta. Lautakunta pyytää selvitystä, kuinka varmistetaan hyvän hallinnon toteutuminen, jos kokouksia on keväällä vain yksi ennen kesäkuun kokousta.

Tilinpäätös on allekirjoitettu kunnanhallituksessa 24.4.2023, jonka jälkeen tehty teknisiä korjauksia. Lautakunta pyytää, että huomioitaisiin tilinpäätöksen laatimisen aikataulu. Tilinpäätöksen valmistumisen myöhästyminen vaikuttaa tilintarkastuksen sovittuun aikatauluun ja tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen valmisteluun. Tilintarkastuksessa havaittiin virheitä konsernitilinpäätöksessä, joten lautakunta korostaa tarkkuutta tilinpäätöksen laatimisessa. Virheistä on mennyt tieto kunnan johdolle.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä arviointikertomuksen jälkiseurantaa. Keskeistä arviointityön merkityksen kannalta on se, miten arviointikertomusta ja sen sisältöä käsitellään valtuustossa ja miten arviointia hyödynnetään kunnan toiminnassa.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2022 Laihian kunnanvaltuuston käsiteltäväksi ja esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esille tulleista asioista vastaukset tulosalueilta niin, että ne voidaan käsitellä kunnanhallituksessa 30.9.2023 mennessä.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä sekä koko henkilökuntaa hyvästä yhteistyöstä vuonna 2022.

9. Allekirjoitukset

Laihiolla 8. kesäkuuta 2023

Heikki Mäkinen
puheenjohtaja

Lea Ranne
varapuheenjohtaja

Kaija Visuri
jäsen
(poissa kokouksesta)

Vuokko Rintala
jäsen

Asko Koivisto
jäsen